

Selvitys ihmisoikeuksien toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa

4537/00.02.03.00/2024

TO, HK

Professori Hisayo Katsui Helsingin yliopistolta tulee esittelemään VANE selvitystä ihmisoikeuksien toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa.

Vammaisneuvosto 12.6.

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Käsittely:

- Selvitys tehtiin Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnan tilauksesta osana Helsingin yliopiston Oikeuksien toteutuminen vammaisten ihmisten arjessa -tutkimushanketta. Selvitys tukee vammaisyleissopimuksen kansallista täytäntöönpanoa ja toimintaohjelmaa kaudella 2024–2027.
- Tutkimusta tehdessä fokuksessa oli vammaisten henkilöiden omat kokemukset arkisissa tilanteissa ja se, miten he näkevät vammaisten ihmisten oikeuksien yleisesti toteutuvan 2020-luvun Suomessa.
- Aineisto kerättiin nettikyselyllä, johon vastasi 541 vastaajaa. Esittelyssä huomautettiin, että kyselyyn vastanneet ovat lähtökohtaisesti paremmassa tilanteessa, kun he voivat käyttää nettiä. Tämä vaikuttaa tutkimustuloksiin. Toivottava tilanne olisi, että kaikki voitaisiin tavoittaa.
- Selvityksen vastauksissa nousi eniten haastavina asioina esille työllisyys, turvallisuus ja riittävä elintaso.
- Selvityksestä esiteltiin neuvoston toiveesta etenkin osallisuutta päätöksenteossa, esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä elämistä itsenäisesti.
- Osallistamisen nähtiin toteutuvan huonosti: vastauksissa 42 % huonosti/melko huonosti, 40 % vaihtelevasti.
- Esteettömyydessä ja saavutettavuudessa nousi esille etenkin julkinen liikenne. Esteettömyyden vaihtelevuus aiheutti kuormittavaa epävarmuutta arjessa. Palvelujen (kuljetus-, digi-, omankielisten palvelujen) laatu, saatavuus, saavutettavuus ongelmia.
- Vastaajista 53 % kertoi vaikuttaneensa omiin asumisjärjestelyihinsä paljon. Samalla jopa 21 % oli vaikuttanut asumisjärjestelyihinsä vain vähän tai ei lainkaan. Vastaajat arvioivat oikeuden itsenäiseen elämään ja osallisuuteen toteutuvan paremmin omalla kohdalla kuin yleisesti.
- Kokouksessa keskusteltiin, kuinka hyvin tutkimus on tavoittanut päätöksentekijät, ja millaisia toimia heiltä voidaan odottaa. Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta on viestinyt tuloksista Sosiaali- ja terveysministeriölle, jossa niitä kerrottiin hyödynnettävän. Tutkimustuloksien huomioita nostetaan STM:n toimintasuunnitelmaan.
- Haasteena vastaavien tutkimuksien tekemiselle on, että vammaistutkimusta tehdään Suomessa todella vähän ja pienillä resursseilla.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Lisätiedot:

Tommi Ostrovskij, koordinaattori, 0438272298
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)